

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda Değerler Eğitimi: Erdem-Değer-Eylem Çerçevesinde Bir Analiz

Values Education in the Türkiye Century Education Model Social Studies Curriculum: An Analysis within the Virtue-Value-Action Framework

Süleyman TEMUR

Received/Geliş: 1 Ekim 2025 / Accepted/Kabul: 14 Aralık 2025 / Published/Yayın: 29 Aralık 2025

Öz

Değerler, bir toplumun sürekliliğini sağlayan ve bireysel eylemlere yön veren temel standartlar olarak kabul edilmektedir. Değerler eğitimi, her ne kadar tüm derslerin ortak bir misyonu olsa da sosyal bilgiler dersi, etkin ve sorumlu vatandaşlar yetiştirme hedefine sahip olması nedeniyle, bireyin ulusal karakterini ve ahlaki değerlerini şekillendirmede kritik bir rol üstlenmektedir. Bu bağlamda çalışmanın temel amacı, 2024 yılında yürürlüğe giren Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) kapsamında yenilenen Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nı (SBDÖP), Öğretim Programları Ortak Metni'ndeki (ÖPOM) "Erdem-Değer-Eylem" çerçevesi doğrultusunda değerler yönünden derinlemesine incelemektir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ve bu kapsamda içerik analizi tekniği kullanılarak gerçekleştirilen çalışma sonucunda, SBDÖP'de değer sayısının ve çeşitliliğinin en fazla 4. sınıf düzeyinde olduğu, değerlerin en yoğun olarak ise "Birlikte Yaşamak" öğrenme alanında işlendiği tespit edilmiştir. Bulgular, özellikle vatanseverlik, duyarlılık ve sorumluluk gibi değerlerin tüm kademelerde yüksek frekansta yer alarak programın ulusal ve sosyal bilinç gelişimini önceliklendirdiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, sabır, mütevazılık, sağlıklı yaşam, merhamet ve estetik gibi bazı temel değerlerin sınırlı alanlarda veya belirli kademelerde hiç işlenmemesi, programın değerler eğitimi potansiyelini bütüncül ve sürekli bir yaklaşımla kullanamadığına işaret etmektedir. Bu bulgular neticesinde, programın gelecekteki revizyon çalışmalarında, değerlerin dağılımındaki dengesizliklerin giderilmesi ve tespit edilen bazı temel değerlerin programa eklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye yüzyılı maarif modeli, sosyal bilgiler dersi öğretim programı, değerler eğitimi, erdem-değer-eylem, doküman analizi.

Abstract

Values are considered fundamental standards that ensure the continuity of a society and guide individual actions. Although values education is a common mission for all courses, the social studies course plays a critical role in shaping an individual's national character and moral

Süleyman TEMUR

 temursuleyman19@gmail.com

Atıf/Citation: Temur, S. (2025). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda değerler eğitimi: Erdem-değer-eylem çerçevesinde bir analiz. *Temel Eğitim*, 7(30), 62-87. <https://doi.org/10.52105/temelegitim.1795161>

values due to its goal of raising active and responsible citizens. In this context, the main purpose of this study is to deeply examine the renewed Social Studies Curriculum (SSC) within the scope of the Türkiye Century Education Model (TCEM), which came into force in 2024, in terms of values, in line with the "Virtue-Value-Action" framework in the Common Text of Curricula (CTC). As a result of the study, which was carried out using document analysis and content analysis techniques from qualitative research methods, it was determined that the number and diversity of values in SSC were highest at the 4th grade level, and values were most intensely processed in the "Living Together" learning area. The findings reveal that values such as patriotism, sensitivity, and responsibility are included with high frequency at all levels, prioritizing the development of national and social consciousness in the curriculum. However, the limited inclusion or complete absence of some fundamental values such as patience, humility, healthy living, compassion, and aesthetics in certain areas or at specific levels indicates that the curriculum does not utilize its values education potential with a holistic and continuous approach. As a result of these findings, it is recommended that in future revision studies of the curriculum, imbalances in the distribution of values be addressed and some identified fundamental values be added to the curriculum.

Keywords: Türkiye century education model, social studies curriculum, values education, virtue-value-action, document analysis.

Giriş

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), çağdaş gereksinimlere uyum sağlamak amacıyla öğretim programlarında revizyona giderek 2024 yılında Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ni (TYMM) yürürlüğe koymuştur. Bu modelin temel felsefesini ve pedagojik yaklaşımını açıklığa kavuşturmak amacıyla Öğretim Programları Ortak Metni (ÖPOM) yayımlanmıştır. ÖPOM'nin merkezinde yer alan önemli unsurlardan birisi de değerlerdir. Özellikle "Erdem-Değer-Eylem" çerçevesi, bu yeni programı önceki yaklaşımlardan ayırmaktadır (Arslan & Çelikel, 2025). Bu çerçeve, değerlerin sadece teorik bir bilgi olarak kalmasının ötesine geçerek, somut davranışsal göstergelerle ve bireyin toplumsal yaşamındaki pratik uygulamalarıyla bütünleşmesini hedeflemektedir (Temur, Uslu & Yazıcı, 2025). MEB (2024a) tarafından yapılan açıklamalarına göre, erdemler; bireyin eğitim süreci boyunca kazanması beklenen güçlü kişilik özelliklerini temsil ederken, bu erdemlere ulaşma süreci, bireylerin yaşam deneyimleri sonucunda geliştirdikleri değerler aracılığıyla gerçekleşmektedir (MEB, 2024a, s. 54). Değerler ise bireyin bu erdemleri eyleme dönüştürmesini sağlayan bir köprü görevi görmektedir. Bu üçlü yapı, bireyin kişisel gelişimini, sosyal uyumunu ve çevresiyle olan etkileşimini şekillendiren entegre bir model sunmaktadır (Arslan, 2025). Bu modelin amaçlarına paralel olarak, Taşkın (2025) da TYMMÖPOM'de değerler sisteminin ana hedeflerini huzurlu insan, huzurlu aile ve toplum ile yaşanabilir çevre odağında tanımladığını ortaya koymuştur. Nitekim değer temelli eğitim, bireyin yalnızca bilişsel gelişimi ile sınırlı kalmayıp, aynı zamanda etik, sosyal ve kültürel boyutları da içeren bütüncül bir yaklaşımı zorunlu kılmaktadır (Kaya, 2025). Bu bağlamda, TYMMÖPOM'nin, değerler aracılığıyla huzurlu bir toplumun temelini oluşturan erdemli bireyler yetiştirmeyi hedefleyen bir yaklaşım benimsediği söylenebilir.

Değerler, farklı akademik perspektiflerden ele alınan çok boyutlu bir kavramdır. Temur (2024a), değerleri, bireylerin eylemlerini, dış dünyaya yönelik tutumlarını ve

toplumsallaşma yoluyla edindikleri inançları yargılamada kullanılan temel ölçütler olarak tanımlar. Bu tanım, Karacan'ın (2018) değerleri, "toplumca en iyi, en doğru, en faydalı olduğu kabul edilen şeyler" olarak ifade etmesiyle benzerlik gösterir. Halstead ve Taylor (2000) ise değerleri, davranışlara rehberlik eden temel ilkeler, inançlar ve eylemlerin niteliğinin değerlendirildiği standartlar olarak nitelendirir. Benzer şekilde, Zarrillo (2016) da değerlerin, bireylerin eylem, tutum ve inançlarını değerlendirmede kullanılan temel ölçütler olduğunu belirtir. Bu tanımların yanı sıra, değerler bireyin varoluşsal anlam arayışına, ahlaki ve erdemli bir kişilik yapısı kazanmasına hizmet ederek tekamülünü desteklerken, aynı zamanda toplumla bütünleşmesine ve nitelikli sosyal ilişkiler kurmasına da rehberlik eder (MEB, 2024a). Palavan ve Demirbilekli (2025) ise değerleri, bireylerin karar alma mekanizmalarını etkileyen, hayatı anlamlandıran ve bireyi değerli kılan üstün nitelikler olarak tanımlar. Genel olarak, değerler hem bireysel hem de toplumsal düzeyde işlev gören, bireyin ahlaki gelişimine katkıda bulunmakla kalmayıp (Temur & Uslu, 2025), aynı zamanda toplumsal sürekliliği ve gelişimi de destekleyen ilkeler bütünüdür.

Değerler eğitimi her ne kadar tüm derslerin ortak bir misyonu olsa da bu eğitimin temelini oluşturan sosyal, kültürel ve ahlaki ilkelerin kazandırılmasında sosyal bilgiler dersi-nin özel ve kritik bir rolü bulunmaktadır. Çünkü sosyal bilgiler eğitimi, ulusal karakterin şekillenmesinde stratejik bir konuma sahiptir ve bireysel kimliğin temel taşları olan değerler, normlar ve ahlaki anlayışla doğrudan ilişkilidir (Franck, 2023). Sosyal bilgiler dersi öğretim programları, yalnızca tarihsel ve coğrafi bilgileri aktarmakla kalmaz, aynı zamanda toplumun karakterini oluşturan sosyal, kültürel ve ahlaki unsurları da içermektedir (Dwi Putri vd., 2024). Bu bağlamda, sosyal bilgiler eğitimi, karar ve eylemleri etkileyen ahlaki değerlerin öğretiminde etkili bir araç olarak kabul edilmektedir (Kan, 2010). Ayrıca, bu ders, maddi ve manevi değerleri içselleştirmiş bireyler yetiştirmenin yanı sıra, özgürlük, demokrasi ve insan hakları gibi evrensel değerlerle bütünleşmiş bir eğitim yaklaşımı sunarak, etkili ve sorumlu vatandaşlar yetiştirilmesinde kritik bir rol oynamaktadır (Çalışkan & Kılcan, 2018). Dahası, Doğan ve Aşlamacı'nın (2025) TYMMÖPOM'yi değerler eğitimi açısından incelediği çalışma, yetkin ve erdemli insan profilinin temel niteliklerinin büyük ölçüde küresel düzeyde geliştirilmesi hedeflenen tutum, değer ve becerilerle paralellik gösterdiğini; ancak bu profilin tanımlanmasında milli, manevi ve kültürel değerlerin de kritik bir role sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulguyla paralel olarak, Güler (2025) de Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi'nin "Yerelden Evrensele" paradigmasıyla kültürel kodların evrensel değerlerle sentezlendiği bir anlam evreni inşa ettiğini ifade etmektedir. Bu tespit, sosyal bilgiler dersinin öğrencilere hem ulusal hem de evrensel değerleri aktararak (Seçgin, 2024) onların bütüncül gelişimine ve toplumsal uyumuna önemli katkılar sağlama amacıyla da örtüşmektedir.

Alan yazında yapılan incelemeler, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'na (SBDÖP) yönelik akademik çalışmaların çeşitli odak noktalarına sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle değerler ve değerler eğitimi bağlamında yapılan araştırmalar, programın bu önemli boyutunu farklı açılardan ele almaktadır. Bu çalışmaların ilk grubu, SBDÖP'yi diğer ülkelerin (Kanada, ABD ve Fransa) programlarıyla karşılaştırmalı olarak inceleyerek (Bursa & Çengelci Köse, 2017; Kafadar, Öztürk & Katılmış, 2018; Kop & Bulut, 2024) uluslararası yaklaşımlar ve

değerlerin Türkiye'deki programa entegrasyon potansiyelini analiz etmektedir. Bu tür araştırmalar, küresel ve evrensel değerlerin yerel değerlerle nasıl harmanlandığına dair önemli ipuçları sunmaktadır. İkinci bir grup ise mevcut programlar ve ders kitapları içindeki değerler konusuna odaklanmaktadır (Esemen, 2020; Karacan, 2018). Karacan (2018), 5. sınıf düzeyinde milli ve evrensel değerlerin program ve ders kitaplarındaki yerini incelerken, Esemen (2020) ise kazanımlar bağlamında evrensel değerlere odaklanmaktadır. Bu çalışmalar, programın değer aktarımı hedeflerini ve bu hedeflerin uygulama düzeyindeki yansımalarını analiz etmektedir. Son dönemde yapılan çalışmalar ise TYMM kapsamında yenilenen 2024 SBDÖP'nin daha önceki versiyonlarla (2005, 2015, 2018) karşılaştırmalı analizini içermektedir (Kan & Çevik, 2025; Öngören, 2024; Turan, Gedik & Kutluay, 2025; Yıldırım & Çalışkan, 2024a). Bu çalışmalar, yeni programın değerler açısından nasıl bir değişim ve gelişim gösterdiğini incelemektedir. Özellikle Öngören (2024), değerlerin hangi öğrenme alanları ve kazanımlarla ilişkilendirildiğini detaylı bir şekilde analiz ederek yeni programın değerler öğretimine yaklaşımını ortaya koymaktadır. Erdoğan Yapıcı, Utkugün ve Ortak (2025) ise TYMM'de yer alan değerlerin öğretim programındaki dağılımını inceleyerek, teorik çerçeve ile pratik uygulama arasındaki ilişkiyi sorgulamaktadır. Bu bağlamda çalışmanın temel amacı 2024 yılında yenilenen SBDÖP'nin değerler eğitimi açısından incelenmesi olarak belirlenmiştir. Nitekim öğretim programlarının niteliğini değerlendirebilmek için, bu programlarda yer alan değerlerin neyi ifade ettiğini ve hangi düzeyde ele alındığını kavramsal olarak anlamak büyük önem taşımaktadır (Öngören, 2024). Dahası, TYMMÖPOM'nin temelinde yer alan bütüncül eğitim anlayışı, bireyin gelişimini yalnızca akademik başarıyla sınırlamaz. Bu yaklaşım, insanı temel değerler doğrultusunda yetiştirmeyi en genel hedef olarak benimsemektedir (MEB, 2024a). Bu yönüyle çalışma TYMMÖPOM'nin bütüncül eğitim felsefesinin SBDÖP'ye ne derece yansıtıldığına dair önemli bulgular sunacaktır. Bu analiz, programın hedeflerine ulaşma kapasitesini değerlendirerek hem mevcut durumu ortaya koyacak hem de gelecekteki program revizyonları için değerli bir veri sağlayacaktır. Mevcut çalışmanın, alanyazında yer alan ve 2024 SBDÖP'deki değerlerin dağılımını inceleyen diğer araştırmalardan (Erdoğan Yapıcı, vd., 2025, Öngören, 2024) temel farkı, değerlerin program içindeki yerleşimini nicel olarak daha katmanlı ve derinlemesine bir analizle ortaya koymasıdır. Söz konusu çalışmalar, genellikle değerlerin öğrenme alanlarına veya sınıf düzeylerine göre toplam frekans dağılımlarına odaklanırken, bu araştırma, değerlerin hem yatay (öğrenme alanları) hem de dikey (sınıf düzeyleri) eksenindeki özgül dağılımını detaylandırmaktadır. Özellikle, “Vatanseverlik”, “Duyarlılık” ve “Sorumluluk” gibi değerlerin tüm sınıf düzeylerinde ve belirli öğrenme alanlarında gösterdiği yoğunlaşma ve süreklilik, programın temel değerler matrisine dair somut veriler sunmaktadır. Bu kapsamlı analiz, yalnızca bir değer envanteri sunmakla kalmayıp, programın pedagojik yaklaşımında hangi değerlerin önceliklendirildiğine ve değerler eğitiminin nasıl bir temel oluşturduğuna dair daha derin bir içgörü sağlaması yönüyle literatürdeki boşluğu doldurmaktadır. Bu bilgiler ışığında, çalışmanın amacına yönelik alt araştırma soruları şunlardır:

- 1) 2024 SBDÖP'de yer alan değerler nelerdir ve bu değerlerin öğrenme alanlarına göre dağılımı nasıldır?

- 2) 2024 SBDÖP'de yer alan değerlerin sınıf düzeylerine (4, 5, 6 ve 7. sınıf) göre dağılımı nasıldır?
- 3) 2024 SBDÖP'de en sık tekrar eden ve programın tüm öğrenme alanlarında veya sınıf düzeylerinde yer alan temel değerler hangileridir?
- 4) Programda sınırlı bir şekilde (az frekansla) yer alan veya bazı öğrenme alanları ile sınıf düzeylerinde hiç bulunmayan değerler hangileridir ve bu durum programın değerler eğitimine yaklaşımı hakkında ne gibi çıkarımlara işaret etmektedir?

Yöntem

Araştırma deseni

Bu çalışmada, 2024 SBDÖP'nin değerler açısından incelenmesi amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırmacıların belirli bir konu hakkında derinlemesine bilgi edinmek için yazılı veya görsel materyalleri sistematik bir şekilde analiz etmelerine olanak tanır (Yıldırım & Şimşek 2021). Bu yöntemin tercih edilmesinin temel gerekçesi, programın içerdiği değerler ve bu değerlerin öğrenme alanlarına göre dağılımı gibi somut verileri derinlemesine ve bağlamsal olarak inceleme ihtiyacıdır. Nitel yaklaşım, SBDÖP'de yer alan değerlerin mevcut durumu, programdaki konumu ve olası etkileri hakkında çok boyutlu bir analiz yapma imkânı sunmaktadır. Bu sayede, yüzeysel betimlemelerin ötesine geçilerek programın değerler eğitimindeki güçlü ve sınırlı yönleri, mevcut fırsatlar ve geliştirilmesi gereken alanlar detaylı bir biçimde değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, bu metodolojik yaklaşımla SBDÖP'nin değerler açısından mevcut durumu hakkında kapsamlı ve ayrıntılı bir analize ulaşılması hedeflenmiştir.

Veri Kaynağı ve Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın temel veri toplama aracı, 2024 yılında MEB tarafından yayımlanan SBDÖP dokümanıdır. Bu doküman, programın genel yaklaşımı, değerleri ve öğrenme alanları gibi unsurları içermesi nedeniyle çalışmanın birincil ve tek veri kaynağını oluşturmaktadır.

Veri toplama süreci, Forster'ın (1994) doküman analizi için önerdiği ilkeler doğrultusunda titizlikle yürütülmüştür. Bu bağlamda, SBDÖP'ye MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB) resmî internet sitesi üzerinden erişim sağlanmış ve dokümanın orijinalliği TTKB'nin 23.05.2024 tarihli ve 20 sayılı Kurul Kararı ile teyit edilmiştir.

Araştırmada kullanılan öğretim programının künyesi aşağıdaki gibidir:

- MEB. (2024b). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (4, 5, 6 ve 7. sınıflar). MEB Yayınları.

Veri toplama süreci, SBDÖP dokümanının dikkatli bir şekilde okunmasıyla başlamıştır. Bu amaçla, program metninde yer alan değerler ve bu değerlerin konumlandırıldığı öğrenme alanları, araştırmacı tarafından geliştirilen bir kodlama formu kullanılarak sistematik olarak kaydedilmiştir. Bu yöntem, programın değerler eğitimine yaklaşımını kapsamlı bir şekilde incelemeyi sağlamıştır.

Kodlama formu yapısı:

- Sınıf Düzeyi: İncelenen değerin ait olduğu sınıf düzeyi (4, 5, 6 veya 7) bu bölüme kaydedilmiştir. Bu sayede, değerlerin sınıf düzeylerine göre frekans ve dağılım analizleri yapılabilmiştir.
- Öğrenme Alanı: Değerin yer aldığı öğrenme alanı (örneğin; "Birlikte Yaşamak", "Ortak Mirasımız" vb.) bu alana işlenmiştir. Bu kategorizasyon, değerlerin öğrenme alanlarıyla olan ilişkisini ortaya koymuştur.
- Yer Alan Değerler: Öğretim programında yer alan ve doğrudan belirtilen değerlerin adı (örneğin; "Adalet," "Saygı," "Vatanseverlik") bu bölüme yazılmıştır.

Bu form, program dokümanının her sayfasından elde edilen verilerin düzenli bir şekilde işlenmesini sağlamış ve verilerin analiz sürecini kolaylaştırmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada, toplanan verilerin analizi için içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi, yazılı materyallerdeki kalıp ve temaları sistematik olarak belirleyerek araştırma sorularına derinlemesine yanıtlar bulmayı sağlayan güçlü bir yöntemdir (Fraenkel, Wallen & Hyun, 2012). Bu analiz süreci aşağıdaki adımlarla yürütülmüştür:

1. Kodlama: Kodlama formu aracılığıyla elde edilen veriler, programda yer alan değerler ve bu değerlerin öğrenme alanlarıyla ilişkisi doğrultusunda kodlanmıştır. Bu aşamada, programın her bir sınıf düzeyinde (4, 5, 6 ve 7. sınıflar) yer alan değerlerin frekansları ve hangi öğrenme alanında bulunduğu sistematik olarak belirlenmiştir.
2. Bulguların Yorumlanması: Kodlama aşamasında elde edilen veriler, araştırmanın amacı doğrultusunda yorumlanmış ve SBDÖP'nin değerler eğitimine yaklaşımı kapsamlı bir şekilde değerlendirilmiştir. Bu aşamada, değerlerin sınıf düzeyleri ve öğrenme alanları arasındaki dağılımları detaylı olarak incelenmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Bu çalışmada, nitel araştırmanın temel ölçütleri olan geçerlik ve güvenirlik ilkelerine azami düzeyde riayet edilmiştir. Bu bağlamda, bulguların doğruluğunu ve tutarlılığını sağlamak amacıyla gerekli önlemler alınmıştır.

Geçerlik

Araştırmanın geçerliğini artırmak için bulguların inandırıcılığına odaklanılmıştır. Bu amaçla, veri toplama ve analiz süreçleri şeffaf ve detaylı bir şekilde raporlanmıştır. Program metninde yer alan değerler, herhangi bir yorum katılmaksızın orijinal hâliyle sunulularak bulguların objektifliği korunmuştur. Elde edilen verilerin tutarlılığı, araştırmacı tarafından tekrar kontrol edilerek teyit edilmiştir. Bu yaklaşım, Yüksel, Mil ve Bilim'in (2007) belirttiği gibi, araştırmacının tutarlılığını ve şeffaflığını vurgulayarak çalışmanın inandırıcılığını güçlendirmektedir.

Güvenirlik

Araştırma bulgularının tutarlılığını ve tekrarlanabilirliğini sağlamak için aşağıdaki

adımlar izlenmiştir:

- **Veri İzleme ve Şeffaflık:** Veri toplama ve analiz süreci boyunca bir veri izleme formu kullanılmıştır. Bu form, veri toplama ve analiz adımlarını detaylı bir şekilde belgeleyerek sürecin şeffaflığını ve izlenebilirliğini artırmıştır. Bu durum, Morrow'un (2005) vurguladığı denetim izi (audit trail) kavramına uygunluk göstermektedir.
- **Detaylı Kodlama Rehberi:** Verilerin tutarlı bir şekilde kodlanmasını sağlamak amacıyla, değerlerin ve öğrenme alanlarının nasıl kodlanacağına dair açık ve net talimatlar içeren bir rehber hazırlanmıştır.
- **Doğrudan Alıntılar:** Bulgular sunulurken, incelenen program metninden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Bu yaklaşım, yapılan yorumların somut verilere dayandığını göstererek çalışmanın güvenilirliğini pekiştirmiştir (Creswell, 2007).

Bu kapsamlı metodolojik yaklaşımlar, 2024 SBDÖP'nin değerler açısından mevcut durumunu nesnel bir şekilde analiz etmeyi ve gelecek çalışmalara sağlam ve güvenilir bir zemin hazırlamayı hedeflemektedir.

Bulgular

Bu bölüm, mevcut araştırmanın temel bulgularını sunmaktadır. Bu bağlamda çalışmada, SBDÖP'de yer alan değerler, öğrenme alanlarına göre detaylı bir şekilde sınıflandırılmıştır. Elde edilen veriler, tablolar halinde sunulmuştur. Bu kapsamda, ilk olarak SBDÖP 4. Sınıf düzeyinde belirlenen değerlerin öğrenme alanlarına göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1 SBDÖP'de 4. Sınıf Düzeyinde Yer Alan Değerlerin Öğrenme Alanlarına Göre Dağılımı

Değerler	Öğrenme Alanları						Toplam (f)
	Birlikte Yaşama	Evimi z Dünya	Ortak Mirasımı z	Yaşayan Demokrasim iz	Hayatımızda ki Ekonomi	Teknolo ji ve Sosyal Bilimler	
Adalet	X	-	-	-	-	-	1
Aile Bütünlüğü	X	-	X	-	-	-	2
Çalışkanlık	X	-	-	-	-	X	2
Dostluk	X	-	-	-	-	-	1
Duyarlılık	X	X	-	-	-	-	2
Dürüstlük	X	-	-	-	-	-	1
Estetik	-	X	X	-	-	-	2
Mahremiyet	-	-	-	-	-	X	1
Merhamet	-	X	-	-	-	-	1
Mütevazılık	X	-	-	-	-	-	1
Ozgürlük	-	-	-	-	-	-	-
Sabır	-	-	-	-	-	X	1
Sağlıklı Yaşam	-	X	-	-	-	-	1
Saygı	X	-	-	X	-	X	3
Sevgi	-	-	-	X	-	-	1
Sorumluluk	X	X	-	-	-	X	3
Tasarruf	-	-	-	-	X	-	1
Temizlik	-	X	-	-	-	-	1

Vatanseverlik	-	X	X	X	X	-	4
Yardımsesverl ik	-	-	-	X	-	-	1
Toplam	9	7	3	4	2	5	30

SBDÖP 4. sınıf düzeyinde değerlerin öğrenme alanlarına göre dağılımını gösteren Tablo 1 incelendiğinde, programda toplam 19 farklı değere yer verildiği ve bu değerlerin toplam frekansının 30 olduğu tespit edilmiştir. Değerlerin en fazla bulunduğu öğrenme alanı, "Birlikte Yaşamak" (f=9) olurken, bunu "Evimiz Dünya" (f=7) takip etmektedir. Diğer öğrenme alanlarında ise frekanslar sırasıyla "Teknoloji ve Sosyal Bilimler" (f=5), "Yaşayan Demokrasimiz" (f=4), "Ortak Mirasımız" (f=3) ve "Hayatımızdaki Ekonomi" (f=2) şeklindedir. En sık geçen değer ise 4 kez ile Vatanseverlik olarak tespit edilmiştir. Ayrıca 4. Sınıf düzeyinde Özgürlük değerine yer verilmediği saptanmıştır.

Araştırma kapsamında incelenen SBDÖP 5. sınıf düzeyinde yer alan değerlerin öğrenme alanlarına göre dağılımı Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2 SBDÖP'de 5. Sınıf Düzeyinde Yer Alan Değerlerin Öğrenme Alanlarına Göre Dağılımı

Değerler	Öğrenme Alanları						Topla m (f)
	Birlikte Yaşama k	Evimi z Düny a	Ortak Mirasımı z	Yaşayan Demokrasim iz	Hayatımızda ki Ekonomi	Teknolo ji ve Sosyal Bilimler	
Adalet	-	-	-	X	-	-	1
Aile	-	-	-	-	-	-	-
Bütünlüğü	-	-	-	-	-	-	-
Çalışkanlık	X	-	-	-	-	-	1
Dostluk	-	-	-	-	-	-	-
Duyarlılık	-	X	-	X	-	-	2
Dürüstlük	-	-	-	-	-	-	-
Estetik	-	-	-	-	-	-	-
Mahremiyet	-	-	-	-	-	X	1
Merhamet	-	-	-	-	-	-	-
Mütevazılık	-	-	-	-	-	-	-
Özgürlük	-	-	-	-	-	X	1
Sabır	-	-	-	-	-	-	-
Sağlıklı Yaşam	-	-	-	-	-	-	-
Saygı	-	-	-	-	-	-	-
Sevgi	X	-	X	-	-	-	2
Sorumluluk	X	-	-	X	-	-	2
Tasarruf	-	-	-	-	X	X	2
Temizlik	-	X	-	-	-	-	1
Vatanseverlik	X	X	X	X	X	-	5
Yardımsesverl ik	X	-	-	X	-	-	2
Toplam	5	3	2	5	2	3	20

Tablo 2, SBDÖP'nin 5. sınıf düzeyinde yer alan değerlerin öğrenme alanlarına göre dağılımını ortaya koymaktadır. Toplamda 11 farklı değere yer verildiği ve bu değerlerin programda toplam frekans değeri 20 olarak tespit edilmiştir. "Birlikte Yaşamak" (f=5) ve "Yaşayan Demokrasimiz" (f=5) öğrenme alanları, en yüksek frekansa sahip alanlar olarak öne çıkmaktadır. Bunu, "Evimiz Dünya" (f=3) ve "Teknoloji ve Sosyal Bilimler" (f=3); "Ortak Mirasımız" (f=2) ve "Hayatımızdaki Ekonomi" (f=2) öğrenme alanları takip etmektedir. Değerler arasında en sık tekrar

eden ise Vatanseverlik (f=5)'tir. Ayrıca 5. Sınıf düzeyinde Aile Bütünlüğü, Dostluk, Dürüstlük, Estetik, Merhamet, Mütevazılık, Sabır, Sağlıklı Yaşam ve Saygı değerlerine yer verilmediği saptanmıştır.

Araştırma kapsamında incelenen SBDÖP 6. sınıf düzeyinde yer alan değerlerin öğrenme alanlarına göre dağılımı Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3 SBDÖP'de 6. Sınıf Düzeyinde Yer Alan Değerlerin Öğrenme Alanlarına Göre Dağılımı

Değerler	Öğrenme Alanları						Toplam (f)
	Birlikte Yaşamak	Evimiz Dünya	Ortak Mirasımız	Yaşayan Demokrasimiz	Hayatımızdaki Ekonomi	Teknoloji ve Sosyal Bilimler	
Adalet	-	-	-	X	-	-	1
Aile Bütünlüğü	X	-	-	X	-	-	2
Çalışkanlık	-	-	-	-	X	-	1
Dostluk	-	-	-	-	-	-	-
Duyarlılık	X	X	-	-	-	X	3
Dürüstlük	-	-	-	-	X	X	2
Estetik	-	-	-	-	-	-	-
Mahremiyet	-	-	-	X	-	-	1
Merhamet	-	-	-	-	-	-	-
Mütevazılık	-	-	-	-	-	-	-
Özgürlük	-	-	-	X	-	-	1
Sabır	-	-	-	-	-	-	-
Sağlıklı Yaşam	-	-	-	X	-	-	1
Saygı	-	-	X	-	-	-	1
Sevgi	-	-	-	-	-	-	-
Sorumluluk	X	-	-	X	-	-	2
Tasarruf	-	-	-	-	-	-	-
Temizlik	-	X	-	-	-	-	1
Vatanseverlik	X	X	X	-	X	X	5
Yardıms severlik	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	4	3	2	6	3	3	21

Tablo 3, SBDÖP'nin 6. sınıf düzeyindeki değerlerin öğrenme alanlarına göre dağılımını sunmaktadır. Bu tabloda toplam 12 farklı değere yer verildiği ve bu değerlerin programdaki toplam frekansı 21 olarak tespit edilmiştir. En fazla frekansın bulunduğu öğrenme alanı, "Yaşayan Demokrasimiz" (f=6) olmuştur. Bunu sırasıyla "Birlikte Yaşamak" (f=4); "Evimiz Dünya" (f=3), "Hayatımızdaki Ekonomi" (f=3), "Teknoloji ve Sosyal Bilimler" (f=3) ve "Ortak Mirasımız" (f=2) öğrenme alanları izlemektedir. Vatanseverlik değeri (f=5), bu program düzeyinde de en sık geçen değer olmaya devam etmektedir. Ayrıca 6. Sınıf düzeyinde Dostluk, Estetik, Merhamet, Mütevazılık, Sabır, Sevgi ve Yardıms severlik değerlerine yer verilmediği saptanmıştır.

Araştırma kapsamında incelenen SBDÖP 7. sınıf düzeyinde yer alan değerlerin öğrenme alanlarına göre dağılımı Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4 SBDÖP'de 7. Sınıf Düzeyinde Yer Alan Değerlerin Öğrenme Alanlarına Göre Dağılımı

Öğrenme Alanları							
------------------	--	--	--	--	--	--	--

Değerler	Birlikte Yaşamak	Evimiz Dünyada	Ortak Mirasımız	Yaşayan Demokrasimiz	Hayatımızdaki Ekonomi	Teknoloji ve Sosyal Bilimler	Toplam (f)
Adalet	-	-	-	X	-	-	1
Aile Bütünlüğü	-	-	-	X	-	-	1
Çalışkanlık	-	-	-	-	X	X	2
Dostluk	X	X	-	-	-	X	3
Duyarlılık	X	-	-	X	-	X	3
Dürüstlük	-	-	-	-	-	-	-
Estetik	-	-	-	-	-	-	-
Mahremiyet	-	-	-	-	-	-	-
Merhamet	X	-	-	-	-	-	1
Mütevazılık	-	-	-	-	-	-	-
Ozgürlük	-	X	-	-	-	X	2
Sabır	-	-	-	-	-	-	-
Sağlıklı Yaşam	-	-	-	-	-	-	-
Saygı	X	-	X	-	-	-	2
Sevgi	X	X	X	-	-	-	3
Sorumluluk	X	X	-	-	-	-	2
Tasarruf	-	-	-	-	-	-	-
Temizlik	-	-	-	-	-	-	-
Vatanseverlik	-	-	X	X	X	-	3
Yardımsızlık	-	X	-	-	-	-	1
Toplam	6	5	3	4	2	4	24

Tablo 4, SBDÖP'nin 7. sınıf düzeyinde yer alan değerlerin öğrenme alanlarına göre dağılımını göstermektedir. Bu düzeyde toplam 12 farklı değer toplam frekansının 24 olduğu tespit edilmiştir. Değerlerin en yüksek frekansa sahip olduğu öğrenme alanı, "Birlikte Yaşamak" (f=6) olmuştur. Bunu sırasıyla "Evimiz Dünya" (f=5); "Yaşayan Demokrasimiz" (f=4) ve "Teknoloji ve Sosyal Bilimler" (f=4); ve son olarak da "Ortak Mirasımız" (f=3) ve "Hayatımızdaki Ekonomi" (f=2) alanları takip etmektedir. Dostluk, Duyarlılık, Sevgi ve Vatanseverlik değerleri (f=3), bu program düzeyinde en sık geçen değerler olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca 7. Sınıf düzeyinde Dürüstlük, Estetik, Mahremiyet, Mütevazılık, Sabır, Sağlıklı Yaşam, Tasarruf ve Temizlik değerlerine yer verilmediği saptanmıştır.

Araştırmanın bir diğer bulgusu olarak, SBDÖP'de yer alan değerlerin öğrenme alanlarına göre genel dağılımı incelenmiş ve bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5 SBDÖP'de Yer Alan Değerlerin Öğrenme Alanlarına Göre Dağılımı

Değerler	Öğrenme Alanları						Toplam (f)
	Birlikte Yaşamak	Evimiz Dünyada	Ortak Mirasımız	Yaşayan Demokrasimiz	Hayatımızdaki Ekonomi	Teknoloji ve Sosyal Bilimler	
Adalet	1	-	-	3	-	-	4
Aile Bütünlüğü	2	-	1	2	-	-	5
Çalışkanlık	2	-	-	-	2	2	6
Dostluk	2	1	-	-	-	1	4
Duyarlılık	3	3	-	2	-	2	10
Dürüstlük	1	-	-	-	1	1	3
Estetik	-	1	1	-	-	-	2

Mahremiyet	-	-	-	1	-	2	3
Merhamet	1	1	-	-	-	-	2
Mütevazılık	1	-	-	-	-	-	1
Özgürlük	-	1	-	1	-	2	4
Sabır	-	-	-	-	-	1	1
Sağlıklı Yaşam	-	1	-	1	-	-	2
Saygı	2	-	2	1	-	1	6
Sevgi	2	1	2	1	-	-	6
Sorumluluk	4	2	-	2	-	1	9
Tasarruf	-	-	-	-	2	1	3
Temizlik	-	3	-	-	-	-	3
Vatanseverlik	2	3	4	3	4	1	17
Yardımsızlık	1	1	-	2	-	-	4
Toplam	24	18	10	19	9	15	95

Tablo 5, 4., 5., 6. ve 7. sınıf düzeylerini kapsayan SBDÖP'deki değerlerin öğrenme alanlarına göre genel dağılımını özetlemektedir. Analizler sonucunda, program genelinde toplam 20 farklı değere rastlanmıştır ve bu değerlerin toplam frekansı 95 olarak saptanmıştır. Ayrıca Vatanseverlik değerinin programın tüm öğrenme alanlarında yer aldığı tespit edilmiştir.

Değerlerin en yüksek frekansa sahip olduğu öğrenme alanı, 24 frekansla "Birlikte Yaşamak" olmuştur. Bu alanı, "Yaşayan Demokrasimiz" (f=19) ve "Evimiz Dünya" (f=18) takip etmektedir. Diğer öğrenme alanlarında ise frekanslar sırasıyla "Teknoloji ve Sosyal Bilimler" (f=15), "Ortak Mirasımız" (f=10) ve "Hayatımızdaki Ekonomi" (f=9) olarak belirlenmiştir.

"Birlikte Yaşamak" öğrenme alanında sorumluluk (f=4) değeri ön plana çıkarken, "Evimiz Dünya" alanında duyarlılık, temizlik ve vatanseverlik değerlerinin (f=3) en sık geçtiği tespit edilmiştir. "Ortak Mirasımız" öğrenme alanında vatanseverlik (f=4), "Yaşayan Demokrasimiz" öğrenme alanında ise adalet ve vatanseverlik (f=3) değerleri yoğunluk göstermektedir. "Hayatımızdaki Ekonomi" öğrenme alanının en yüksek frekanslı değeri vatanseverlik (f=4) olarak belirlenmiştir. Son olarak, "Teknoloji ve Sosyal Bilimler" öğrenme alanında çalışkanlık, duyarlılık, mahremiyet ve özgürlük değerlerinin (f=2) en sık geçen değerler olduğu saptanmıştır.

Öğrenme alanlarında yer alan farklı değer sayısı açısından bakıldığında, "Birlikte Yaşamak" alanı 13 farklı değerle en fazla çeşitliliğe sahip alandır. Bunu 11 farklı değerle "Evimiz Dünya", "Yaşayan Demokrasimiz", ve "Teknoloji ve Sosyal Bilimler" alanları izlemektedir. "Ortak Mirasımız" 5 ve "Hayatımızdaki Ekonomi" öğrenme alanında ise 4 farklı değere yer vermektedir.

Değerler bazında incelendiğinde, Vatanseverlik (f=17), Duyarlılık (f=10) ve Sorumluluk (f=9) değerleri, program genelinde en sık geçen değerler olarak öne çıkmaktadır. Öte yandan, Mütevazılık ve Sabır değerleri sadece birer kez geçmektedir.

Araştırmamızın bir diğer bulgusu olarak, SBDÖP'de yer alan değerlerin sınıf düzeyine göre dağılımı incelenmiş ve bulgular Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6 SBDÖP'de Yer Alan Değerlerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Değerler	Sınıf Düzeyi				Toplam
	4. Sınıf	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	

Adalet	1	1	1	1	4
Aile Bütünlüğü	2	-	2	1	5
Çalışkanlık	2	1	1	2	6
Dostluk	1	-	-	3	4
Duyarlılık	2	2	3	3	10
Dürüstlük	1	-	2	-	3
Estetik	2	-	-	-	2
Mahremiyet	1	1	1	-	3
Merhamet	1	-	-	1	2
Mütevazılık	1	-	-	-	1
Özgürlük	-	1	1	2	4
Sabır	1	-	-	-	1
Sağlıklı Yaşam	1	-	1	-	2
Saygı	3	-	1	2	6
Sevgi	1	2	-	3	6
Sorumluluk	3	2	2	2	9
Tasarruf	1	2	-	-	3
Temizlik	1	1	1	-	3
Vatanseverlik	4	5	5	3	17
Yardıms severlik	1	2	-	1	4
Toplam	30	20	21	24	95

Tablo 6, SBDÖP'de yer alan değerlerin 4. sınıftan 7. sınıfa kadar olan dağılımını ve toplam frekanslarını detaylı bir şekilde sunmaktadır. Tablo incelendiğinde; en fazla değerlerin yer aldığı sınıf düzeyi, 4. sınıf (f=30) olarak belirlenmiştir. Bu durum, değerler eğitiminin temel düzeyde daha yoğun bir şekilde işlendiğini göstermektedir. Diğer sınıf düzeylerinde frekanslar sırasıyla 7. sınıf (f=24), 6. sınıf (f=21) ve 5. sınıf (f=20) olarak sıralanmaktadır.

Analizler sonucunda, Adalet, Çalışkanlık, Duyarlılık, Sorumluluk ve Vatanseverlik değerlerinin programın tüm sınıf düzeylerinde (4, 5, 6 ve 7. sınıflar) yer aldığı tespit edilmiştir. Bu durum, bu değerlerin SBDÖP'nin temel değerleri arasında görüldüğünü ve süreklilik arz eden bir şekilde işlendiğini göstermektedir.

Değerler bazında incelendiğinde, Vatanseverlik değeri (f=17) tüm sınıf düzeylerinde en sık geçen değerdir. Özellikle 5. ve 6. Sınıflarda (f=5) zirve yapmaktadır. Duyarlılık değeri ise (f=10) ikinci en sık geçen değer olup, 6. ve 7. sınıflarda (f=3) yoğunlaşmaktadır. Sorumluluk (f=9), Çalışkanlık (f=6), Saygı (f=6) ve Sevgi (f=6) gibi değerler de program genelinde yüksek frekansla yer almaktadır. Öte yandan, Mütevazılık ve Sabır değerleri yalnızca birer frekansla sınırlı kalmıştır. Bazı değerlerin ise belirli sınıf düzeylerinde hiç yer almadığı görülmektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışma, 2024 SBDÖP'nin 4. sınıftan 7. sınıfa kadar olan kademelerde içerdiği değerleri ve bu değerlerin öğrenme alanlarına göre dağılımını sistematik bir biçimde incelemiştir. Bu bağlamda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Sınıf Düzeylerine Göre Öğrenme Alanlarındaki Değer Sonuçları

Araştırma bulgularına göre, SBDÖP genelinde değerlerin dağılımı öğrenme alanlarına göre homojen değildir. 4. sınıf düzeyinde "Birlikte Yaşamak" ve "Evimiz Dünya" gibi sosyal etkileşim ve çevreye odaklanan alanlar öne çıkarken, 5. sınıfta bu durum "Birlikte Yaşamak" ve "Yaşayan Demokrasimiz" alanlarında yoğunlaşmaktadır. 6. sınıfta en fazla değerlerin "Yaşayan Demokrasimiz" öğrenme

alanında yer alması, bu kademedeki vatandaşlık ve demokratik katılım bilincinin pekiştirilmeye çalışıldığını göstermektedir. 7. sınıfta ise "Birlikte Yaşamak" alanı tekrar en fazla değere sahip alan olmuştur. Bu bulgular, programın kademelere göre farklı değer temalarını önceliklendirdiğini, ancak sosyal yaşama ve demokrasiye ilişkin değerlerin genel olarak programın ana eksenini oluşturduğunu göstermektedir. Ancak bazı öğrenme alanlarında değerlerin sınırlı düzeyde yer alması, bu alanların değerler eğitimi potansiyelinin yeterince kullanılmadığı şeklinde yorumlanabilir. Bu bilgiler ışığında her bir sınıf düzeyi için elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur:

- 4. Sınıf Düzeyi Değerlerinin Öğrenme Alanlarına Göre Dağılımı: SBDÖP'de 4. sınıf düzeyindeki değerler incelendiğinde, toplam 30 değer en fazla "Birlikte Yaşamak" (f=9) öğrenme alanında yer aldığı tespit edilmiştir. Bu öğrenme alanını "Evimiz Dünya" (f=7) ve "Teknoloji ve Sosyal Bilimler" (f=5) öğrenme alanları takip etmektedir. Bu bulgular, 4. sınıfta değerler eğitiminin özellikle sosyal ilişkiler, çevre bilinci ve teknoloji kullanımı gibi alanlara odaklandığını göstermektedir. Öne çıkan değerler arasında Vatanseverlik (f=4), Saygı ve Sorumluluk (f=3) ile Aile Bütünlüğü, Çalışkanlık, Duyarlılık ve Estetik (f=2) yer almaktadır. Bu durum, 4. sınıf düzeyinde bazı değerlerin birden fazla öğrenme alanında işlenirken, bazılarının ise tek bir alana özgü kaldığını ortaya koymaktadır. Bu bulgu, Taş (2022) tarafından yapılan ve ilkökul dördüncü sınıf ders kitabını evrensel değerler açısından analiz eden bir çalışmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir. Söz konusu çalışma, sorumluluk, vatanseverlik, duyarlılık ve saygı gibi değerlerin ders kitabında en yüksek frekansla yer alan değerler olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum, ders kitabının öğretim programında belirtilen değerleri yansıtmaması bakımından tutarlılık arz etmektedir.
- 5. Sınıf Düzeyi Değerlerinin Öğrenme Alanlarına Göre Dağılımı: SBDÖP'de 4. sınıf düzeyindeki değerler incelendiğinde, toplam 20 değer en fazla "Birlikte Yaşamak" ve "Yaşayan Demokrasimiz" (f=5) öğrenme alanlarında işlendiği belirlenmiştir. Bu bulgu, 5. sınıfta değerler eğitiminin demokratik vatandaşlık ve sosyal uyum konularına odaklandığını düşündürmektedir. Vatanseverlik değeri (f=5) ile bu düzeyde en çok yer alan değer olurken, Duyarlılık, Sevgi, Sorumluluk ve Tasarruf değerleri (f=2) ile birden fazla öğrenme alanında işlenmiştir. 5. sınıf programında Aile Bütünlüğü, Dostluk, Dürüstlük, Estetik, Merhamet, Mütevazılık, Sabır, Sağlıklı Yaşam ve Saygı gibi değerlerin ise hiç işlenmediği dikkat çekmektedir.
- 6. Sınıf Düzeyi Değerlerinin Öğrenme Alanlarına Göre Dağılımı: SBDÖP'de 4. sınıf düzeyindeki değerler incelendiğinde, toplam 21 değer en fazla "Yaşayan Demokrasimiz" (f=6) olarak saptanmıştır. Bu öğrenme alanını "Birlikte Yaşamak" (f=4) öğrenme alanı takip etmektedir. Bu durum, 6. sınıfta değerler eğitiminin ağırlıklı olarak demokratik hak ve sorumluluklar bağlamında ele alındığını göstermektedir. Bu düzeyde en sık işlenen değer Vatanseverlik (f=5) iken, Duyarlılık (f=3) ve Aile Bütünlüğü, Dürüstlük ve Sorumluluk (f=2) değerleri de öne çıkmaktadır. Dostluk, Estetik, Merhamet,

Mütevazılık, Sabır, Sevgi, Tasarruf ve Yardımseverlik değerlerinin ise bu sınıf düzeyinde yer almadığı belirlenmiştir.

- 7. Sınıf Düzeyi Değerlerinin Öğrenme Alanlarına Göre Dağılımı: SBDÖP'de 4. sınıf düzeyindeki değerler incelendiğinde, toplam 24 değer en fazla "Birlikte Yaşamak" (f=6) öğrenme alanında yer aldığı tespit edilmiştir. Bunu "Evimiz Dünya" (f=5) ve "Yaşayan Demokrasimiz" (f=4) öğrenme alanları izlemektedir. Bu bulgular, 7. sınıfta değerler eğitiminin toplumsal ilişkiler, küresel sorunlar ve demokratik katılım ekseninde işlendiğini göstermektedir. Dostluk, Duyarlılık, Sevgi ve Vatanseverlik (f=3) ile Çalışkanlık, Özgürlük, Saygı ve Sorumluluk (her biri f=2) bu düzeyde öne çıkan değerlerdir. Diğer sınıf düzeylerinde olduğu gibi, bu sınıfta da Dürüstlük, Estetik, Mahremiyet, Mütevazılık, Sabır, Sağlıklı Yaşam, Tasarruf ve Temizlik gibi değerlerin hiç işlenmediği görülmektedir.

Değerlerin Sınıf Düzeyine Göre Frekansı ve Sürekliliği

SBDÖP kapsamında yer alan değerlerin sınıf düzeylerine göre dağılım analizi, değerlerin frekanslarının sınıf düzeyleri arasında farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu analize göre, en yüksek yoğunluk 30 değerle 4. sınıflarda gözlenmiş, bunu sırasıyla 24 değerle 7. sınıflar, 21 değerle 6. sınıflar ve 20 değerle 5. sınıflar takip etmiştir. Bu bulgu, değer eğitiminin en yoğun olarak 4. sınıfta ele alındığını, diğer sınıf düzeylerinde ise daha dengeli bir dağılım sergilediğini göstermektedir. Dördüncü sınıf, Temur (2024c) tarafından ilkokuldan ortaokula geçiş dönemi olarak tanımlanmakta ve bu özelliği itibarıyla değerler eğitiminde kritik bir aşama olarak değerlendirilmektedir. Aladağ ve Kuzgun (2015) da değerlerin bireylere erken yaşlardan itibaren kazandırılmasının etkinliğini vurgulamış, değer ediniminde ilkokul kademesinin merkezi bir rol oynadığını belirtmiştir. Bu görüşü destekler nitelikte, Yalvaç Arıcı ve diğerleri (2022) tarafından yapılan bir araştırma, ilkokulda alınan değerler eğitiminin ortaokul dönemindeki tutum ve davranışlar üzerinde olumlu etkileri olduğunu göstermiştir. Bu bağlamda, yüksek değerlere sahip bireylerle yürütülen çalışmalar, geçmişte edinilen eğitimin içselleştiğini ve sembolik ifadeler yoluyla gündelik yaşam pratiklerine dönüştüğünü ortaya koymaktadır. Nitekim, bu durum, SBDÖP'de değerlerin en fazla dördüncü sınıfta yer almasıyla da tutarlılık göstermektedir. Ayrıca, bazı değerlerin belirli sınıf düzeylerinde hiç yer almadığı da dikkat çekmektedir. Örneğin, estetik, mütevazılık ve sabır değerleri yalnızca 4. sınıfta görülürken, dürüstlük, dostluk, merhamet, sağlıklı yaşam ve tasarruf gibi değerler bazı sınıf düzeylerinde hiç işlenmemiştir. Bu durum, değerlerin program içindeki dağılımının homojen olmadığını ve bazı değerlere daha fazla, bazılarına ise daha az odaklanıldığını ortaya koymaktadır. Bu durum, değerlerin öğretim programına yerleştirilmesinde belirli bir pedagojik tutarlılık ve sürekliliğin tam olarak sağlanamadığına işaret etmektedir. Dahası, belirtilen değerlerin belirli sınıf düzeylerinde hiç yer almaması, bu değerlerin gelişimsel sürekliliğinin programda göz ardı edildiğini de düşündürmektedir.

Yapılan analizler, SBDÖP'de bazı değerlerin tüm kademelerde tekrarlandığını, bazılarının ise belirli düzeylere özgü olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle vatanseverlik, duyarlılık ve sorumluluk değerlerinin programın tüm sınıf düzeylerinde yüksek bir frekansta yer aldığı görülmektedir (Tablo 6). Bu bağlamda, programın bütününde yüksek frekansta tespit edilen vatanseverlik, duyarlılık ve

sorumluluk değerlerinin kuramsal çerçeveleri şu şekilde ifade edilebilir:

- **Vatanseverlik:** Vatanseverlik değeri, incelenen tüm öğrenme alanlarında ve sınıf düzeylerinde en yüksek tekrarlanma sıklığına (frekansa) sahip değer olarak öne çıkmaktadır. Bu durum, öğretim programının millî ve manevi değerlere merkezi bir rol atfettiğini ve bireylerde aidiyet duygusunun pekiştirilmesini hedeflediğini göstermektedir. Esenkuş ve Turan (2024), ülkesini ve milletini seven, etkin vatandaşlar yetiştirmenin temelinde sürekli ve etkili bir vatandaşlık eğitiminin yattığını belirtmektedir. Bir ulusun varlığını sürdürmesi ve farklılıkları ortak bir paydada birleştirmesi, sürekli ve kapsamlı bir vatandaşlık eğitimine bağlıdır. Bu bağlamda, özellikle sosyal bilgiler dersinin vatandaşlık değerini vurgulama ve bu misyonu üstlenme görevi büyük önem taşımaktadır. Gül ve Şeker (2021), ilköğretim çağındaki öğrencileri etkin ve sorumlu bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlayan sosyal bilgiler dersinde vurgulanan değerlerin dönemin ihtiyaçlarına göre değiştiğini, ancak bazı değerlerin her dönemde önemini koruduğunu ifade etmiştir. Vatanseverlik değeri de bu sürekliliği koruyan değerlerden biridir (Çelik, 2023). Gül ve Şeker'in (2021) 1968-2018 yılları arasındaki sosyal bilgiler öğretim programlarını incelediği çalışmada, 1968, 1970-1971, 1992, 1998, 2005 ve 2018 programlarının tamamında vatanseverlik değerine yer verilmesi bu anlayışı desteklemektedir. Benzer şekilde, Öngören (2024) de 2005, 2015, 2018 ve 2024 SBDÖP'lerini değerler açısından incelediği çalışmada, vatanseverlik değerinin tüm programlarda yer aldığını tespit etmiştir. Dahası, TYMMÖPOM doğrultusunda değerler eğitimi bağlamında yenilenen ders kitaplarına yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde; vatanseverlik değerinin içeriğe önemli ölçüde dahil edildiği ve sıklıkla yer verildiği tespit edilmiştir. Kahraman ve Biber (2025), vatanseverlik değerinin 5. sınıf Matematik ders kitabı içeriğine yeni eklendiğini belirlemiştir. Suluk ve Yıldırım (2025) ise Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne göre hazırlanan ilkökul ve ortaokul ders kitaplarındaki değerler arasında vatanseverliğin en sık yer verilen değerlerden biri olduğunu saptamıştır. Benzer şekilde, Geçimli ve Kayahan Yüksel (2025) de 5. sınıf Türkçe ders kitabında en fazla yer verilen değerlerden birinin vatanseverlik olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgular, yeni eğitim programında vatanseverlik değerinin, farklı ders düzeylerinde ve branşlarda odak değer haline geldiğini göstermektedir. Bu bağlamda, SBDÖP'de vatanseverlik değerine yoğun bir şekilde yer verilmesi, TYMM'nin değerler eğitimindeki genel vurgusunun bir yansıması olmakla birlikte, diğer derslerin ilgili programlarıyla anlamsal bir paralellik taşıdığını işaret etmektedir.
- **Duyarlılık:** Analizler sonucunda duyarlılık değerinin, en sık vurgulanan ikinci değer olarak öne çıktığı görülmektedir. Duyarlılık, Filiz ve Şimşek'in (2024) de belirttiği gibi, sosyal bilgiler dersinin misyonuyla yakından ilişkilidir. Yılar ve diğerlerinin (2022) belirttiği üzere, duyarlılık, bireyin çevresine ve olaylara karşı gösterdiği farkındalığın ve ilginin bir yansıması olup, yardımseverlik ve vatanseverlik gibi diğer temel değerlerin ön koşuludur. Çiydem ve Kaymakçı (2021) da sosyal bilgiler dersinin

hedeflediği iyi vatandaşın, öncelikle kanunlara, kurallara, toplumsal normlara ve çevresindeki kişi, grup ve kurumlara karşı duyarlı olması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, 2024 SBDÖP'de duyarlılık değerine sıklıkla yer verilmesi, 21. yüzyılın gereklilikleri doğrultusunda ulusal ve uluslararası sorunlara duyarlı bir nesil yetiştirme misyonuyla doğrudan ilişkilidir. Bu bulgular, literatürdeki diğer çalışmalarla da örtüşmektedir. Öngören (2024), 2005, 2018 ve 2024 SBDÖP'lerinde duyarlılık değerinin yer aldığını, ancak 2015 programında bu değere yer verilmediğini tespit etmiştir. Benzer şekilde, Esemen (2020) de 2018 SBDÖP'sini evrensel değerler açısından incelediği çalışmada, tüm sınıf düzeylerinde "çevre duyarlılığı" değerinin işlendiğini ortaya koymuştur. Bu çalışmaların sonuçları, 2024 SBDÖP'nin de duyarlılık değerine verdiği önemi destekler niteliktedir. Dahası TYMM'nin Erdem-Değer-Eylem Modeli'nde "Yaşanabilir Çevre" çatı değeri altında konumlandırılan duyarlılık, bireyin çevresel sorunlara karşı farkındalık geliştirmesi, estetik ve merhamet gibi diğer değerlerle etkileşim kurarak sorumlu eylemlilik göstermesi açısından kritik bir öneme sahiptir (Yıldırım & Çalışkan, 2024b). Bu kritik önem, SBDÖP'de de duyarlılık değerine en fazla yer verilen değerlerden biri olarak öne çıkmasının temel dayanağını oluşturmakta ve bu durum, programın çevresel sorumluluk hedefini TYMMÖPOM'nin değer felsefesiyle uyumlu bir şekilde entegre ettiğini göstermektedir.

- Sorumluluk: Sorumluluk, SBDÖP'de en sık vurgulanan değerlerden biridir. Şeker'e (2024) göre, etkili, duyarlı ve sorumlu bireyler yetiştirerek bir arada yaşama refleksi kazanmış nesiller inşa etmek, sosyal bilgiler dersinin temel hedeflerinden biridir. Bu bağlamda, bireylerin hak ve sorumluluklarını bilmeleri ve bunları toplumsal yaşamda uygulamaları büyük önem taşımaktadır. Temur (2024b), bu niteliklerin çocuklara kazandırılmasında sosyal bilgiler dersinin kilit bir rol oynadığını belirtmektedir. Literatürdeki çalışmalar, sorumluluk değerinin programdaki sürekliliğini desteklemektedir. 2018 SBDÖP'nin özel amaçlarında sorumluluğa yapılan vurgu (MEB, 2018), 2024 SBDÖP'de yer alan "sorumluluklarını yerine getiren" (MEB, 2024b, s. 4) ifadesiyle pekişmektedir. Öngören (2024) tarafından yapılan ve SBDÖP'yi değerler açısından inceleyen bir çalışmada, 2005, 2015, 2018 ve 2024 programlarının tamamında sorumluluk değerine yer verildiği tespit edilmiştir. Bu bulgular, sorumluluk değerinin sosyal bilgiler dersinin temel misyonuyla gösterdiği paralelliği açıkça ortaya koymaktadır. Ayrıca Arslankara ve Arslankara (2024), TYMM'nin aksiyolojik yapısını inceledikleri çalışmada, Modelin temel hedeflerinden birinin sorumluluk değerine sahip bilinçli bireyler yetiştirmek olduğunu ve bu sorumluluğun sadece bireyin kendisine değil, aynı zamanda toplum ve çevreye karşı da genişlediğini vurgulamıştır. Bu durum, SBDÖP'nin, TYMM'nin temel felsefesiyle sadece yapısal değil, aynı zamanda aksiyolojik (değer temelli) düzeyde de bir uyum ve bütünlük sergilediğine işaret etmektedir. TYMM'nin geniş kapsamlı sorumluluk anlayışını ve erdemli birey yetiştirme hedefini benimseyen SBDÖP, bu modelin vizyonunu somutlaştırarak disiplinler arası bir paralelliği de desteklemektedir.

Öğrenme Alanları ve Değerlerin Bütüncül Dağılımı

Elde edilen veriler ışığında, SBDÖP’de yer alan öğrenme alanları ve bu alanlarda işlenen değerlerin bütüncül dağılımına ilişkin sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

- “Birlikte Yaşamak” Öğrenme Alanı: Araştırma bulguları, SBDÖP’de değerlerin öğrenme alanları arasında dengeli bir dağılım göstermediğini ve "Birlikte Yaşamak" öğrenme alanının en yüksek frekans ve değer çeşitliliği ile ön plana çıktığını göstermektedir. Bu öğrenme alanında adalet, aile bütünlüğü, çalışkanlık, dostluk, duyarlılık, dürüstlük, merhamet, mütevacıllık, saygı, sevgi sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik değerlerine yer verildiği görülmektedir (Tablo 5). Bu bulgu, programın sosyal ilişkiler, toplumsal uyum ve etkileşim değerlerine merkezi bir önem atfettiğini düşündürmektedir. SBDÖP’de yer alan "Birlikte Yaşamak" öğrenme alanı, öğrencilerin içinde bulundukları toplumsal yaşamı anlamalarını hedeflerken, sosyal bilgiler dersinin temel felsefesi hakkında da bilgi edinmelerini amaçlamaktadır (MEB, 2024b). Bu öğrenme alanı kapsamında, bireylerin dahil oldukları gruplara, rollere, hak ve sorumluluklara, etkili iletişime, bireysel ve kültürel farklılıklara saygı duymanın, yardımlaşma ve dayanışmanın toplumsal birlik açısından önemi ile Türk toplumunun milli meseleler karşısındaki tutumuna değinilmiştir. Günümüzde küreselleşmenin etkisiyle artan ulaşım imkanları, göçler ve sosyal medya kullanımı, farklı dil, din ve ırklara mensup bireyler arasındaki iletişimi kolaylaştırmıştır. Bu etkileşim artışı, farklılıklar arasında hızlı bir etkileşim meydana getirirken, toplumda düzen ve huzurun sağlanabilmesi için birlikte yaşama kültürünün öğrenilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır (Karataş, 2024). Bu bağlamda Erbaş (2023), birlikte yaşama kültürü bağlamında SBDÖP ve ders kitaplarını incelediği çalışmasında, program ve ders kitaplarındaki içeriklerin daha çok değerlerden yola çıkılarak birlikte yaşama kültürünü oluşturacak nitelikte olduğunu belirtmiştir. Bu durum, "Birlikte Yaşamak" öğrenme alanında belirtilen çoklu niteliklere sahip bireyler yetiştirme hedefini desteklemekte ve bu amaç doğrultusunda hem değer çeşitliliğinin hem de değer sayısının artırılmasının önemini ortaya koymaktadır. Bu yaklaşım, sosyal bilgilerin temel amacı olan etkin ve sorumlu vatandaş yetiştirme hedefiyle (Turhan & Körkücü, 2023) de tutarlılık göstermektedir.

Öte yandan, "Yaşayan Demokrasimiz", "Evimiz Dünya" ve “Teknoloji ve Sosyal Bilimler” gibi öğrenme alanları da yüksek frekanslı değerleri barındırarak programın demokratik katılım, dijital vatandaşlık ve çevre bilinci gibi konuları önemseydiğini ortaya koymaktadır.

- “Yaşayan Demokrasimiz” Öğrenme Alanı: SBDÖP’de yer alan "Yaşayan Demokrasimiz" öğrenme alanı, geniş bir yelpazedeki konuları bütüncül bir yaklaşımla ele almaktadır. Bu konular arasında Millî Mücadele Dönemi’nden günümüze Türk milletinin toplumsal dayanışması, Mustafa Kemal Atatürk’ün liderliği, cumhuriyetin temel katkıları, demokrasi ve cumhuriyetin nitelikleri ve ilişkisi, etkin vatandaşlık, demokratik katılım, toplumsal sorunlara çözüm üretme, hak ve sorumlulukların önemi,

dijitalleşmenin vatandaşlık haklarına etkileri, devletin yönetim yapısı ve demokrasimizin gelişim süreci bulunmaktadır (MEB, 2024b). Bu öğrenme alanında vatanseverlik, adalet, sorumluluk, duyarlılık, yardımseverlik ve özgürlük gibi değerlerin sıklıkla vurgulanması, öğrenme alanının misyonunu desteklemektedir (Tablo 5). Nitekim Oganer ve Aydınözü (2025), "Yaşayan Demokrasimiz" öğrenme alanının, demokrasi, vatandaşlık, haklar ve sorumluluklar gibi kavramların hem dikey (sınıf seviyeleri boyunca) hem de yatay (diğer ders alanlarıyla, örneğin görsel sanatlar ve Türkçe ile entegrasyonu) bir yaklaşımla kademeli olarak geliştirildiğini ve öğrencilere anlamlı temalar sunarak demokratik katılımı desteklediğini ortaya koymuştur.

- “Evimiz Dünya” Öğrenme Alanı: SBDÖP’deki "Evimiz Dünya" öğrenme alanı, duyarlılık, temizlik, vatanseverlik, sorumluluk ve sağlıklı yaşam gibi değerlere yapılan vurguyla çevre bilinci ve duyarlılığının önemine işaret etmektedir. Bu bulgu, Aydoğmuş’un (2024) "Evimiz Dünya" öğrenme alanının unsurlarını çevre bilinci, sürdürülebilirlik, doğal çevrenin korunması, küresel sorumluluk, çevre duyarlılığı ve aktiflik olarak belirlediği çalışmasıyla paralellik göstermektedir. SBDÖP’de "Evimiz Dünya" öğrenme alanı, harita kullanımından başlayarak, birey ve çevresi arasındaki karşılıklı etkileşimleri, afetleri azaltma yöntemlerini, il düzeyindeki doğal ve beşerî çevre değişimlerini, ülkenin konumunu, komşularıyla ve Türk dünyasıyla kültürel iş birliklerini, küreselleşmenin toplumsal etkilerini ve bölgesel/küresel sorunların çözümünde üstlenilen rolleri kapsayan geniş bir konu yelpazesini içermektedir (MEB, 2024b). Aydoğmuş (2024), bu öğrenme alanının tüm sınıf seviyelerinde çevre eğitimine 12 kazanım ile en fazla katkı sağlayan alan olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca, bu öğrenme alanında vurgulanan değerler, SBDÖP’de belirtilen sürdürülebilirlik okuryazarlığına da katkı sağlamaktadır (MEB, 2024b, s. 6). Murray ve Cotgrave’e (2007) göre sürdürülebilirlik okuryazarlığı, sınırlı kaynakları koruma ve doğal/kültürel mirası muhafaza etme noktasında bireylerin sahip olduğu yetkinlik, bilgi ve becerileri ifade etmektedir.
- “Teknoloji ve Sosyal Bilimler” Öğrenme Alanı: SBDÖP’de yer alan "Teknoloji ve Sosyal Bilimler" öğrenme alanı, özgürlük, duyarlılık, mahremiyet, çalışkanlık, saygı, sorumluluk ve dürüstlük gibi değerleri (MEB, 2024b) ele alarak yapay zekâ (YZ) gibi teknolojik gelişmelerin yol açtığı etik endişelere karşı farkındalık oluşturmayı hedeflemektedir. Temur’a (2025) göre, özellikle eğitim alanında YZ’ye ilişkin gizlilik, önyargı, ayrımcılık, güvenlik, hesap verebilirlik, şeffaflık, dijital uçurum ve fikri mülkiyet gibi temel etik meseleler, bu öğrenme alanının kritik öneme sahip olduğunu göstermektedir. Bu durum, sorumlu ve etkin bir teknoloji yaklaşımı için ön koşul görevi üstlenmektedir. SBDÖP’deki bu öğrenme alanı, dijital güvenlik ve gizlilikten başlayarak, bilim insanlarının hayat hikâyelerini, teknolojik ürünlerin bilinçli kullanımını, buluşların ve teknolojinin toplumsal etkilerini, telif ve patent haklarını, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin getirdiği değişimleri ve sorunların çözüm yollarını

kapsamaktadır (MEB, 2024b, s. 7). Bu içerik zenginliği, öğrenme alanının misyonunu desteklemektedir. Ancak, adalet ve mütevazılık gibi değerlere yer verilmemesi, teknolojik gelişmelerin ortaya çıkardığı etik sorunlara veya öğrencilerin teknoloji dünyasında karşılaşabileceği durumlara karşı adil olma ve mütevazı davranma gibi niteliklerin kazandırılması konusunda endişeler doğurmaktadır. Örneğin, Cardona, Rodríguez ve Ishmael (2023), YZ'nin "algoritmik ayrımcılığa" yol açabileceğini ve bunun bazı öğrenci gruplarına sunulan öğrenme fırsatlarında sistematik eşitsizliklere neden olabileceğini belirtmektedir. Bu bağlamda, Avrupa Komisyonu'nun "ayrımcılık yapmama ve adalet" ilkesi (European Commission, 2022) ve International Children's Emergency Fund [UNICEF]'in (2021) etik kılavuzundaki "çocuklar için adaleti ve ayrımcılık yapmamayı önceliklendirme" ilkesi büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, sosyal medyanın yaygınlaşmasıyla birlikte bireysel teşhirin artması, bireyin karakterini şekillendirmesi beklenen mütevazılık değerinde aşınmaya yol açmaktadır. Ab Hamid ve diğerleri (2025), bu durumun etik dışı içeriklerin yaygınlaşmasına katkıda bulunduğunu belirtmektedir. Umut (2021) da teknolojinin değerleri dönüştürdüğünü ve sosyal medyanın görünür olma eğilimini artırarak tevazu gibi değerlerin geri plana itilmesine neden olduğunu ifade etmiştir. Bu nedenle, bu öğrenme alanında mütevazılık değerinin daha belirgin bir şekilde ele alınması önerilmektedir.

Ayrıca, "Hayatımızdaki Ekonomi" ve "Ortak Mirasımız" gibi alanlardaki değer frekanslarının diğerlerine göre daha düşük olması, bu alanların değerler eğitimi potansiyelinin yeterince değerlendirilemediğine işaret edebilir. Özellikle ekonomik alanın sadece Vatanseverlik ve Çalışkanlık gibi sınırlı sayıda değerle ilişkilendirilmesi, ekonomik kararlar ve davranışlarla ilgili etik, adalet, sorumluluk gibi değerlerin göz ardı edildiği şeklinde yorumlanabilir.

- "Ortak Mirasımız" Öğrenme Alanı: SBDÖP'de yer alan "Ortak Mirasımız" öğrenme alanında vatanseverlik, saygı, sevgi, aile bütünlüğü ve estetik gibi değerlerin vurgulandığı tespit edilmiştir. Bu öğrenme alanı, oyun ve oyuncak tarihinden başlayarak, Anadolu ve Mezopotamya medeniyetlerinin katkılarına, ilk Türk devletlerinin medeniyetimize etkilerine, İslamiyet'in kabulüyle yaşanan sosyal ve kültürel değişimlere, Anadolu'nun Türkleşme ve İslamlaşma sürecine, Osmanlı Devleti'nin politikalarına ve modernleşme çabalarına kadar geniş bir tarihsel ve kültürel perspektif sunmaktadır (MEB, 2024b, s. 7). Belirtilen değerler, bu öğrenme alanının misyonuyla uyum göstermektedir. Yalçın ve Güleç'in (2022) 2018 SBDÖP'deki (MEB, 2018) "Kültür ve Miras" öğrenme alanını incelediği çalışmasında, vatanseverlik, aile birliğine önem verme, estetik ve duyarlılık değerlerine yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, önceki programdaki aynı öğrenme alanıyla amaç birliği içinde bir süreklilik olduğunu göstermektedir. Ancak, yeni programda duyarlılık değerine yer verilmemesi bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Zira Öztürk ve Kafadar (2020), duyarlılık değerinin öğrencilerin ahlaki farkındalıklarını ve millîmanevi değerlerini geliştirmesi açısından önemli olduğunu belirtmektedir.

- "Hayatımızdaki Ekonomi" Öğrenme Alanı: SBDÖP’de yer alan "Hayatımızdaki Ekonomi" öğrenme alanı, vatanseverlik, çalışkanlık, tasarruf ve dürüstlük değerleriyle sınırlı bir kapsamda ele alınmıştır. Bu öğrenme alanı, doğal kaynakların sınırlılığı, bilinçli tüketim, üretim-dağıtım-tüketim süreçleri, kaynakların verimli kullanımı, bütçe planlamasının önemi, yerel ekonomik faaliyetler, Türkiye’nin kaynakları, meslek-ekonomi ilişkisi, yatırım ve pazarlama süreçleri ile milli kalkınma hamlelerinin neden ve sonuçları gibi konuları bütünsel bir yaklaşımla ele almaktadır (MEB, 2024b). Bununla birlikte, programda yer alan duyarlılık, sağlıklı yaşam, sorumluluk ve saygı gibi değerlerin bu öğrenme alanında hiç yer almaması bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Zira, doğal kaynakların sınırlılığı ve verimli kullanımı vurgusu, doğrudan duyarlılık, sorumluluk ve saygı değerleriyle ilişkiliyken, bilinçli tüketim ise sağlıklı yaşam değerine işaret etmektedir. Bu durum, "Hayatımızdaki Ekonomi" öğrenme alanının misyonunu desteklemesi beklenen bazı temel değerlerin programda yeterince vurgulanmadığını ortaya koymaktadır.

Programın Bütüncül Değerler Eğitimi Yaklaşımı

Genel olarak bakıldığında, 2024 SBDÖP’nin değerler eğitimine önem verdiği ve farklı değerleri programın öğrenme alanlarına serpiştirdiği görülmektedir. Ancak programın değerler eğitimi yaklaşımında bazı eksiklikler bulunmaktadır. Değerlerin öğretim programına dağılımında gözlemlenen dengesizlik ve bazı temel değerlerin tüm kademelerde işlenmemesi, öğrencilere sunulan değerler eğitiminin bütüncül ve tutarlı bir yapıdan yoksun olabileceği endişesini doğurmaktadır. Örneğin, modern bir toplumda birey ve vatandaşlık bilincinin temelini oluşturan “Özgürlük” ve “Adalet” gibi değerlerin frekansının, “Vatanseverlik” değerine göre daha düşük olması dikkat çekicidir. Bu durum, programın değerler hiyerarşisinde millî değerlere daha fazla vurgu yaparken, evrensel ve demokratik değerlerin görece geri planda kaldığı yorumunu desteklemektedir. Sonuç olarak, programın değerler eğitimi daha sistematik ve gelişimsel bir yaklaşımla ele alması, temel değerlerin tüm kademelerde tutarlı bir şekilde işlenmesini sağlaması ve değerler arasındaki dengesiz dağılımı gidermesi gerektiği düşünülmektedir.

Öneriler:

- 1) Çalışma Kapsamının Genişletilmesi: Değerler eğitimine ilişkin daha kapsamlı bir görünüm elde etmek amacıyla, ilerideki çalışmalarda diğer derslerin öğretim programlarının da incelenmesi önerilmektedir.
- 2) Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Analizi: Farklı yıllara ait SBDÖP’nin değerler eğitimi açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi, değerlere verilen önemin tarihsel süreç içinde nasıl bir değişim ve gelişim gösterdiğini ortaya koyabilir.
- 3) Öğrenci Algı ve Tutumlarının İncelenmesi: Öğretim programında yer alan değerlerin öğrenciler tarafından nasıl algılandığı ve bu değerlere yönelik tutumlarının ne yönde olduğu nitel ya da nicel yöntemlerle araştırılabilir.
- 4) Ders Kitaplarının Derinlemesine Analizi: SBDÖP’de belirtilen değerlerin ders kitaplarında hangi metin, görsel ve etkinliklerle desteklendiğine dair frekans ve içerik analizi çalışmaları yapılabilir.

- 5) Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Uygulamadaki durumu anlamak ve zorlukları tespit etmek için, sosyal bilgiler öğretmenlerinin değerler öğretimine ilişkin yaklaşımları ve önerileri üzerine odaklanan çalışmalar yapılabilir.
- 6) Belirli Değerlere Odaklanan Çalışmalar: "Yaşayan Demokrasimiz" ve "Teknoloji ve Sosyal Bilimler" öğrenme alanlarında yeterince yer almadığı tespit edilen adalet ve mütevazılık gibi değerlerin etkin işlenmesi için model ve materyal geliştirme çalışmaları yapılabilir.

Beyanlar

Yazar Çıkar Çatışması Bilgisi: Yazar çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Yazar Katkısı: Makale tek yazarlıdır.

Yayın Onayı: Bütün haklarımı temel eğitim dergisine devrettiğimi onaylıyorum. Makalede geçen ifade ve açıklamalar yazarlara aittir.

Finansman: Bu çalışmanın yürütülmesinde herhangi bir kurum veya kuruluşun fon kullanılmadı.

Kaynakça

- Ab Hamid, N. B., Abd Wahab, N. A. B., Izza Hashim, S. N., & Ellias, M. S. (2025). The decline of modesty in social media: An aqidah based solution. *International Journal of Research and Innovation in Social Science* (IJRISS), 9(2), 140-147. <https://doi.org/https://dx.doi.org/10.47772/IJRISS.2025.90200014>
- Arslan, A. (2025). TYMM erdem-değer-eylem çerçevesi'nin incelenmesi. *Temel Eğitim*, 7(27), 106-121. <https://doi.org/10.52105/temelegitim.1758139>
- Arslan, A., & Çelikel, S. (2025). Okul öncesinden hayat bilgisi dersine erdem-değer-eylem. *Asya Studies*, 9(31), 89-106. <https://doi.org/10.31455/asya.1609975>
- Arslankara, V. B., & Arslankara, E. (2024). Türkiye yüzyılı maarif modeli'nin felsefi temelleri: Ontolojik, epistemolojik ve aksiyolojik bakış açılarından bir değerlendirme. *İstanbul Eğitim Dergisi*, 1(1), 121-145. <https://doi.org/10.71270/istanbulegitim.istj.1557889>
- Aydoğmuş, M. (2024). Çevre konularının 2018 ve 2024 sosyal bilgiler dersi öğretim programları bağlamında içerik ve öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi [Yayınlanmış yüksek lisans tezi]. Sinop Üniversitesi.
- Bursa, S., & Çengelci Köse, T. (2017). Türkiye ve Kanada sosyal bilgiler öğretim programlarının değerler eğitimi bakımının karşılaştırılması. *Anadolu Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 338-372. <https://doi.org/10.18039/ajesi.333738>
- Çalışkan, H., & Kılcan, B. (2018). Sosyal bilgiler öğretimi. Lisans Yayıncılık.
- Cardona, M. A., Rodríguez, R. J., & Ishmael, K. (2023). Artificial intelligence and future of teaching and learning: Insights and recommendations. U.S. Department of Education, Office of Educational Technology. <https://tech.ed.gov/>
- Çelik, İ. (2023). Vatandaşlık değerinin kazandırılmasında sosyal bilgiler dersinin rolüne yönelik öğretmen görüşleri. *International Journal of Progressive Studies in Education (ijopse)*, 1(2), 31-45. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8347021>
- Çiydem, E., & Kaymakçı, S. (2021). Türkiye'de sosyal bilgiler dersinin yönelimi üzerine bir değerlendirme. *İnsan ve İnsan*, 8(27), 179-207. <https://doi.org/10.29224/insanveinsan.818742>
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions* (2. bs.). Sage.
- Doğan, S. & Aşlamacı, İ. (2025). Türkiye yüzyılı maarif modelinin değer eğitimi açısından analizi. *Çukurova Araştırmaları*, 11(1), 72-90. <http://dx.doi.org/10.29228/cukar.80525>
- Dwi Putri, S. J., Hotimah, U. K., Noviyanti, S., & Chan, F. (2024). The relationship between values, norms, and morals in forming national character through social studies education. *Tekno - Pedagogi: Jurnal Teknologi Pendidikan*, 14(2), 35-45. <https://doi.org/10.22437/teknopedagogi.v14i2.33200>
- Erbaş, A. A. (2023). Birlikte yaşama kültürünün sosyal bilgiler öğretim programı ve ders kitabındaki

- durumunun İncelenmesi. *Uluslararası Temel Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 4(2), 54-61. <https://doi.org/10.59062/ijpes.1341009>
- Erdoğan Yapıcı, K., Utkugün, C., & Ortak, Ş. (9-10 Ağustos, 2025). Türkiye yüzyılı maarif modelinde yer alan değerlerin sosyal bilgiler dersi öğretim programı'nda dağılımı. *VIII. Bilisel Uluslararası Dünya Bilim ve Araştırma Kongresi* (140-149). İstanbul, Türkiye.
- Esemen, A. (2020). 2018 Sosyal bilgiler dersi öğretim programı kazanımlarında evrensel değerler. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi*, 4(2), 89-109. <https://doi.org/10.32960/uead.743762>
- Esenkuş, A., & Turan, R. (2024). Sosyal bilgiler ders kitaplarında vatanseverlik değerine yer verilme durumu. *Sinerji Uluslararası Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 54-82. <https://doi.org/10.54971/synergy.1538785>
- European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. (2022). *Ethical guidelines on the use of artificial intelligence (AI) and data in teaching and learning for educators*. Publications Office of the European Union. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/153756>
- Filiz, H. Ş., & Şimşek, N. (2024). 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı metinlerinde “duyarlılık” değeri. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 22-33.
- Forster, N. (1994). The analysis of company documentation. In C. Cassell & G. Symon (Eds.), *Qualitative methods in organizational research, a practical guide* (s. 147-166). Sage.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education* (8. bs.). McGraw-Hill Publishing.
- Franck, O., (2023). Powerful knowledge as a conceptual frame for teaching controversial issues in ethics and values education in social studies subjects. *Social Sciences*, 12(11), 1-16. <https://doi.org/10.3390/socsci12110619>
- Geçimli, M., & Kayahan Yüksel, D. (2024). Türkiye yüzyılı maarif modeli erdem- değer- eylem çerçevesi: Güz dönemi 5. sınıf Türkçe ders kitabı bağlamında bir inceleme. *Uluslararası Toplumsal Bilimler Dergisi*, 8(4), 160-174.
- Gül, O. K., & Şeker, G. (2021). 1968'den günümüze sosyal bilgiler öğretim programlarında vatandaşlık değeri. *İKSAD dergisi*, 7(29), 8-20. <https://doi.org/10.31623/iksad072902>
- Halstead, J. M., & Taylor, M. J. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. *Cambridge Journal of Education*, 30(2), 169-202.
- International Children's Emergency Fund [UNICEF]. (2021). *Policy guidance on AI for children*. <https://www.unicef.org/innocenti/reports/policy-guidance-ai-children>
- Kafadar, T., Öztürk, C., & Katılmış, A. (2018). Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programlarının değerler eğitimi boyutunda karşılaştırılması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 154-177.
- Kahraman, M., & Biber, A. Ç. (2025). 5. sınıf matematik ders kitabının Türkiye yüzyılı maarif modeli erdem-değer-eylem çerçevesi açısından incelenmesi. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 35-49.
- Kan, Ç. (2010). Sosyal bilgiler dersi ve değerler eğitimi. *Milli Eğitim*, (187), 138-145.
- Kan, Ç., & Çevik, S. (2025). Öğrenme alanları ve değerler açısından 2018 ve 2024 sosyal bilgiler öğretim programlarının karşılaştırılması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 19-34.
- Karacan, H. (2018). Beşinci sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programı ve ders kitaplarında yer alan milli ve evrensel değerlerin analizi. *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 1(1), 1-10.
- Karataş, M. (2024). Din kültürü ve ahlak bilgisi dersi öğretim programlarında birlikte yaşama kültürü (2010 ve 2018 DKAB programları özelinde). *Mütefekkir*, 11(22), 485-510. <https://doi.org/10.30523/mutefekkir.1600714>
- Kaya, A. (2025). Kitap incelemesi: Öğretim programları okuryazarlığı öğretmen kılavuz kitabı: temel eğitimden ortaöğretime örneklerle 3.modül - erdem değer eylem çerçevesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Dergisi*, (19), 975-991. <https://doi.org/10.47994/usbad.1719451>
- Kop, Y., & Bulut, B. (2024). Fransa ve Türkiye sosyal bilgiler dersi öğretim programlarında yer alan değerler. *Trakya Eğitim Dergisi*, 14(Özel Sayı), 46-61. <https://doi.org/10.24315/tred.1508874>
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. TTKB. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=354>
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2024a). *Türkiye yüzyılı maarif modeli öğretim programları ortak metni*. MEB Yayınları. <https://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2024b). *Sosyal bilgiler dersi öğretim program (4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. MEB Yayınları.
- Morrow, S. L. (2005). Quality and trustworthiness in qualitative research in counseling psychology. *Journal of Counseling Psychology*, 52(2), 250-260. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0022-0167.52.2.250>
- Murray, P. E., & Cotgrave, A. J. (2007). Sustainability literacy: The future paradigm for construction education? *Structural survey*, 25(1), 7-23. <http://dx.doi.org/10.1108/02630800710740949>
- Önal, R. (2016). Avrupa'da müslümanların birlikte yaşama serüveni: Norveç örneği -çokkültürlü yaşam, sosyokültürel organizasyonlar ve dinlerarası diyalog perspektifinden bir analiz. *Akademik*

- İncelemeler Dergisi*, 11(1), 167-185. <https://doi.org/10.17550/aid.93346>
- Onganer, Y. E. B., & Aydınöz, D. (2025). Sosyal bilgiler dersi yaşayan demokrasimiz öğrenme alanına disiplinlerarası bir bakış. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 329-353. <https://doi.org/10.63556/ankad.v9i2.236>
- Öngören, H. (2024). Sosyal bilgiler öğretim programlarının değerler açısından karşılaştırılması. *Electronic Journal of Education Sciences*, 13(26), 172-190. <https://doi.org/10.55605/ejedus.1562084>
- Öztürk, C., & Kafadar, T. (2020). 2018 sosyal bilgiler öğretim programının değerlendirilmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(1), 112-126. <https://doi.org/10.24315/tred.550508>
- Palavan, Ö., & Demirbilekli, Ş. (2025). Değer eğitimi bakımından hayat bilgisi programı (KKTC örneği). *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 11(1), 21-45.
- Ramadani, A. N., Rettang, L., Fajri, N., Alam, L., Agus, A. A., & Najamuddin, N. (2025). Meeting point of values and character education in general education. *Jurnal Ilmiah Mandala Education*, 11(3), 556-563. <http://dx.doi.org/10.58258/jime.v11i3.9090>
- Seçgin, F. (2024). Sürdürülebilir kalkınma amaçları için değerlere dayalı eğitim: Sosyal bilgiler dersi sürecin neresinde? *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 212-228.
- Şeker, M. (2024). 2024 sosyal bilgiler öğretim programının bireysel farklılıklar yönüyle incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 9(2), 386-392. <https://doi.org/10.54979/turkegitimdergisi.1572825>
- Suluk, B., & Yıldırım, O. (2025). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne göre hazırlanan ders kitaplarındaki değerlerin gelişimsel dönemler açısından incelenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 8(1), 157-177. <https://doi.org/10.33400/kuje.1606487>
- Taş, H. (2022). İlkokul 4.sınıf sosyal bilgiler ders kitabının evrensel değerler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy University Journal of Education Faculty*, (62), 455-475. <https://doi.org/10.21764/mauefd.1054065>
- Taşkın, S. (2025). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde değerler eğitimi yaklaşımının analizi. *İstanbul Eğitim Dergisi*, (2), 160-180. <https://doi.org/10.71270/istanbulegitim.istj.1640604>
- Temur, S. (2024a). Sosyal bilgiler ders kitaplarında "küresel bağlantılar" öğrenme alanında yer alan değerlerin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(2), 1411-1451. <https://doi.org/10.17152/gefad.1378053>
- Temur, S. (2024b). Sosyal bilgiler dersi öğretim programının kapsayıcı eğitim bağlamında incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 14(1), 165-191. <https://doi.org/10.24315/tred.1336439>
- Temur, S. (2024c). 4. sınıf sosyal bilgiler ders kitabının kapsayıcı eğitim bağlamında incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 13(2), 710-734. <https://doi.org/10.7884/teke.1412362>
- Temur, S. (2025). Eğitimde yapay zekâ kullanımı: Etik sorunlar ve çözümler. *Mehmet Akif Ersoy University Journal of Education Faculty*, (74), 568-595. <https://doi.org/10.21764/mauefd.1516576>
- Temur, S., & Uslu, S. (2025). Tasarruf değerine ilişkin metaforik algılar: X, Y ve Z kuşaklarının perspektifi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(2), 2343-2372. <https://doi.org/10.51460/baebd.1672806>
- Temur, S., Uslu, S., & Yazıcı, K. (2025). Erdem-değer-eylem anlayışına yönelik sosyal sorumluluk projesi: Huzurevi ziyareti ve öğrenci görüşlerinin analizi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 62(62), 183-205. <https://doi.org/10.15285/maruaeab.1624243>
- Turan, R., Gedik, H., & Kutluay, G. (2025). 2024 sosyal bilgiler dersi öğretim programı üzerine karşılaştırmalı bir analiz. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi*, 9(1), 107-134. <https://doi.org/10.32960/uead.1627065>
- Turhan, Ş., & Körükcü, M. (2023). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının etkili vatandaşlık yeterliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 10(102), 3483-3491. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10431505>
- Umut, T. N. (28-30 Mayıs, 2021). Dijital dünyayı anlamak: Varlık, bilgi, değer ekseninde bir değerlendirme. *VIII. Dini Yayınlar Kongresi* (ss. 101-115). Dijital Yayıncılık.
- Yalçın, A., & Güleç, S. (2022). Sosyal bilgiler ders kitapları "kültür ve miras" öğrenme alanında yer alan değerlerin incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(3), 741-762. <https://doi.org/10.19171/uefad.1181147>
- Yalvaç Arıcı, H., Arıcan, S., & Üker, H. (2022). İlkokulda alınan değerler eğitiminin ortaokul dönemindeki tutum ve davranışlara etkisi üzerine karma bir araştırma: İstanbul örneği. *Şarkiyat*, 14(3), 983-1011. <https://doi.org/10.26791/sarkiat.1128461>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Seçkin.
- Yıldırım, Y., & Çalışkan, A. (2024a). 2024 sosyal bilgiler dersleri öğretim programı 2005, 2015 ve 2018 programlarıyla karşılaştırılmalı analiz. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 8(1), 108-142. <https://doi.org/10.46452/baksoder.1485390>
- Yıldırım, Y., & Çalışkan, A. (2024b). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin 21. yüzyıl insan profili açısından değerlendirilmesi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(26), 204-220. <https://doi.org/10.55605/ejedus.1548121>

Yüksel, A., Mil, B., & Bilim, Y. (2007). *Nitel araştırma: Neden, nasıl, niçin?* (3. bs.). Detay Yayıncılık.
Zarrillo, J. J. (2016). *Sosyal bilgiler öğretimi ilkeler ve uygulamalar* (B. Tay & S. B. Demir, Çev.). Anı Yayıncılık.

Extended Abstract

Background

The Ministry of National Education (MoNE) revised its curricula to adapt to contemporary requirements and implemented the Türkiye Century Education Model (TCEM) in 2024. To clarify the fundamental philosophy and pedagogical approach of this model, the Common Text of Curricula (CTC) was published. One of the important elements at the center of CTC is values. In particular, the "Virtue-Value-Action" framework distinguishes this new program from previous approaches. This framework aims for values to go beyond remaining merely theoretical knowledge, integrating them with concrete behavioral indicators and the individual's practical applications in social life (Temur, Uslu & Yazıcı, 2025). Although values education is a common mission for all courses, social studies has a special and critical role in imparting the social, cultural, and moral principles that form the basis of this education. This is because social studies education holds a strategic position in shaping national character and is directly related to values, norms, and moral understanding, which are the cornerstones of individual identity (Franck, 2023). In this context, the main objective of this study was determined to be the examination of the renewed SSC in 2024 in terms of values education.

Purpose

The main objective of the study was determined as examining the renewed SSC in 2024 in terms of values education. Indeed, to evaluate the quality of curricula, it is crucial to conceptually understand what the values included in these programs represent and at what level they are addressed (Öngören, 2024).

Method

In this study, the document analysis method, one of the qualitative research methods, was used to examine the 2024 SSC in terms of values. The primary data collection tool for this research is the SSC document published by the Ministry of National Education (MoNE) in 2024. This document constitutes the primary and sole data source for the study due to its inclusion of elements such as the program's general approach, values, and learning areas. In this study, content analysis technique was used for the analysis of the collected data.

Results, Discussion and Conclusions

When examining the distribution of values according to grade levels in the SSC, it is observed that there is a differentiated weighting in values education across levels. At the 4th-grade level (a total of 30 values), the concentration of values mostly in the "Living Together" (f=9), "Our Home the World," and "Technology and Social Sciences" learning areas indicates a focus on social relations, environmental awareness, and technology use. Patriotism, Respect, and Responsibility are the prominent values at this level (Taş, 2022). At the 5th-grade (a total of 20 values) and 6th-grade (a total of 21 values) levels, the "Living Together" and "Our Living Democracy" learning areas are dominant, suggesting that the focus of education has shifted to democratic citizenship and social harmony. Although Patriotism is the most frequently addressed value at all these levels, the absence of fundamental values such as Family Integrity, Friendship, Honesty, Compassion, Humility, and Respect in the 5th grade; and Honesty, Aesthetics, Humility, and Patience in the 6th and 7th grades, indicates that the curriculum is insufficient in ensuring value diversity and comprehensiveness across stages and that some fundamental values are neglected throughout the program.

The distribution analysis of values included in the SSC by grade level revealed that the

frequencies of values differ among grade levels. According to this analysis, the highest concentration was observed in 4th grades with 30 values, followed by 7th grades with 24 values, 6th grades with 21 values, and 5th grades with 20 values, respectively. This finding indicates that values education is most intensively addressed in the 4th grade, while showing a more balanced distribution in other grade levels. The fourth grade is defined by Temur (2024c) as the transition period from primary school to middle school, and due to this characteristic, it is considered a critical stage in values education. Aladağ and Kuzgun (2015) also emphasized the effectiveness of instilling values in individuals from an early age, stating that the primary school level plays a central role in value acquisition. Supporting this view, a study by Yalvaç Arıcı et al. (2022) showed that values education received in primary school has positive effects on attitudes and behaviors during middle school. In this context, studies conducted with individuals who possess high values reveal that the education acquired in the past is internalized and transformed into daily life practices through symbolic expressions. Indeed, this situation is consistent with the fact that values are most frequently included in the fourth grade in the SSC. Moreover the analyses reveal that in the SSC, some values are repeated across all levels, while others are specific to certain levels. Particularly, patriotism, sensitivity, and responsibility values are observed to be present at a high frequency across all grade levels of the curriculum (Table 6).

The findings reveal an imbalanced distribution of values across the learning domains in the SSC. While the "Living Together" learning domain, with the highest frequency and diversity of values, places a central emphasis on social relations, social harmony, and effective citizenship (Turhan & Körükcü, 2023), areas such as "Our Living Democracy" and "Our Home, the World" also support democratic participation and environmental awareness with high-frequency values. On the other hand, some deficiencies have been identified regarding the comprehensiveness of values: the absence of justice and humility, which are critically important against algorithmic discrimination and ethical issues, in the "Technology and Social Sciences" learning domain; the removal of the value of sensitivity, which was present in the previous curriculum, from the "Our Common Heritage" domain; and especially the neglect of fundamental values such as sensitivity, responsibility, and healthy living in the "Economy in Our Lives" domain, despite topics like the scarcity of natural resources and conscious consumption, are considered significant gaps that reduce the comprehensiveness of the curriculum's values education. These imbalances may prevent the respective learning domains from fully fulfilling their missions.

Author and Affiliations / Yazar ve Bağlantılar

Süleyman TEMUR¹,

Sorumlu yazar Süleyman TEMUR

temursuleyman19@gmail.com

¹ Doktora Öğrencisi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde, Türkiye. temursuleyman19@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5203-6553